

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ศิลปะไทใหญ่ในบริบทของกระบวนการสร้างจิตสำนึก
ทางชาติพันธุ์ กรณีศึกษาคณะจิตรกรรมโดยอดแสวงแสงใหม่
หมู่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายเกียรติก้อง ศิลปสนธยานนท์

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิภาคศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รศ.ม.ล.สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

จิตรกรรม คือ ศิลปะการแสดงในรูปแบบของมหรสพแบบฉบับไทใหญ่ที่เป็นตัวบ่งบอกถึง
ความมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเชื้อชาติที่อยู่คู่กับสังคมไทใหญ่นับจากสมัยรัฐล้านนาอยู่ภายใต้การ
ปกครองของอังกฤษและทำการสืบทอดต่อกันมาในลักษณะเป็นประเพณีนิยมในงานเทศกาลสำคัญ
ต่างๆ ของไทใหญ่จนถึงปัจจุบัน ออเจยะ ศิลปินแห่งเมืองสีป้อผู้คิดค้นการแสดงจิตรกรรมทำการ
แพร่กระจายการแสดงกลายเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วรัฐฉาน จนกระทั่งความนิยมดังกล่าว
เดินทางมาถึงหมู่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ชายแดนไทย – พม่า ซึ่งแต่เดิม
เป็นหมู่บ้านกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่ หรือ Shan United Revolutionary Army (SURA) ทำการต่อสู้
กับรัฐบาลพม่าเพื่ออิสรภาพทางการเมืองตั้งแต่หลังยุคสัญญาปาง โหลงแตกหักเป็นต้นมาใน
ขณะเดียวกันทางกองทัพก็มีนโยบายสนับสนุนให้มีการก่อตั้งคณะจิตรกรรมประจำหมู่บ้านเปียงหลวง
ในนามว่า “คณะจิตรกรรมโดยอดแสวงแสงใหม่” เพื่อทำหน้าที่มอบความบันเทิงแก่คนในหมู่บ้านพร้อม
ทั้งเป็นการผลิตอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้จิตรกรรมเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางวัฒนธรรมต่าง
ถิ่นอย่างพม่า ที่กำลังคุกคามเข้ามายังวัฒนธรรมไทใหญ่ ในเวลาต่อมาถึงแม้ว่าบทบาทของหมู่บ้าน
ทหารจะยุติลงหลังจากขุนส่าทำการวางอาวุธ แต่การรักษาจิตรกรรมของบ้านเปียงหลวงยังคงทำการ
สืบสานเพื่อเป็นการแสดงรับใช้ทางสังคมไทใหญ่นิยามต่างๆ โดยเฉพาะการแสดงออกถึงความ
ชาติพันธุ์ที่สังคมภายนอกอย่างสังคมไทยอาจไม่ค่อยเข้าใจและเกิดความสับสนว่าพวกเขาคือคน
พม่า จิตรกรรมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยอธิบายความเป็นตัวตนอันแสดงออกมาทางเครื่องแต่งกาย
ภาษา วรรณกรรม ศิลปะการแสดง ที่ถูกเรียงร้อยออกมาในรูปแบบมหรสพอันประกอบไปด้วย ก้า

ลาย (การรำ) การเห่ความ(ร้องเพลง) การละคร (จำดลาน) ไว้ที่น่าสนใจ เพื่อทำหน้าที่ส่งมอบความสุขและช่วยตอกย้ำจิตสำนึกของคนไทใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยมิให้หลงลืมรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่าคณะเจ้าด ไตยอดแซงแลงใหม่มีกระบวนการสืบทอดและผลิตซ้ำของการเป็นเจ้าดไตด้วยวิธีที่หลากหลายก่อบรกับมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดอย่างเหมาะสมที่ยังคงรักษาแบบแผนการแสดงดั้งเดิมให้คงอยู่ อีกทั้งยังพบว่าคณะเจ้าด ไตยอดแซงแลงใหม่ได้ทำหน้าที่และมีบทบาททางสังคมชาวไทใหญ่ 5 อย่างได้แก่

1. บทบาทหน้าที่เพื่อตอบสนองด้านจิตใจ
2. บทบาทหน้าที่การสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม
3. บทบาทหน้าที่ของการสร้างจิตสำนึกความเป็นไทใหญ่
4. บทบาทหน้าที่ทางประเพณี
5. บทบาทความสัมพันธ์กับสังคมไทย

ดังนั้น การปฏิบัติภารกิจของคณะเจ้าดไตยอดแซงแลงใหม่บ้านเปียงหลวงที่ไม่ใช่เพียงการทำหน้าที่ของการสร้างความบันเทิงให้แก่ชาวไทใหญ่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการแสดงที่มีนัยยะสำคัญทางจิตใจและการขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมไทใหญ่ให้คงอยู่ เพื่อสร้างเป็นเกราะป้องกันกระแสวัฒนธรรมต่างถิ่นอย่างไทย หรือ พม่า ที่กำลังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นไทใหญ่ให้พร้อมวอนเป็นตัวแปรสำคัญที่เชื่อมโยงกับปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพื่อมิให้ชาวไทใหญ่หลงลืมความเป็นตัวเองและเป็นหนึ่งช่องทางของการช่วยปลุกฝังให้มีความภาคภูมิใจในเชื้อชาติตนเอง แม้ว่าอาจมิได้อยู่ในแผ่นดินบ้านเกิดในรัฐฉานก็ตามและควรทำการสืบทอดต่อไปเพื่อโอบอุ้มวัฒนธรรมไทใหญ่ให้อยู่คู่สังคมไทใหญ่ตราบนาน

Thesis Title Shan Folk Drama in the Context of Creating Ethnic Consciousness: A case Study of Jad Tai Yord Sang Lang Mai at Piang Luang Village, Viang Hang District, Chiang Mai Province

Author Mr. Kiatkong Sinlapasonthayanon

Degree Master of Arts (Reginal Studies)

Thesis Advisory Committee Assoc. Prof. Seksin Srivatananukulkit Advisor

Assoc. Prof. M.L. Surasawasdi Sooksawasdi Co-advisor

Abstract

Jad Tai is a genre of Tai Yai dramatic performance indicating the national, cultural identity of the Tai Yai society. Since the period under the British government, the performance has been preserved as a traditional performance presented in several significant Tai Yai occasions. O ChoeiYa, A Sipo artist, who invented Jad Tai, initiated the performance to Shan State. Subsequently, it has been widely known across the state and to PiangLuang Village, Viang Hang District, Chiang Mai Province, that is the Thailand-Myanmar border. Originally, Shan United Revolutionary Army (SURA) has fought against the Myanmar government for the political independence since the Panglong treaty was violated. At that moment, the army had a policy to support the establishment of the Jad Tai troupe of PiangLuang Village that was titled “Jad Tai Yod Sang Lang Troupe.” The troupe is responsible for entertaining people in the village. Also, this creates the ethnic consciousness by employing Jad Tai as a cultural weapon against the Myanmar culture that is invading the Tai Yai culture. Later, although the roles of SURA would be terminated after Khunsa surrendered, Jad Tai of PiangLuang Village has been preserved to socially serve the Tai Yai community in several purposes, particularly in indicating the Tai Yai ethnical identity for outsiders like Thai people, who probably uncomprehend and are misconceive that Tai Yai people are Myanmar. Jad Tai is consequently an alternative to express the identity

through costume, language, literature, and dramatic art that are harmoniously presented in a genre of performance consisting of Kalai (dancing), Hedkwam (singing), and Jadlan (acting). The performance provides happiness and reinforces Tai Yai ethnic consciousness in Tai Yai people, who reside in Thailand, to maintain the cultural lineage.

The findings show that Jad Tai Yod Sang Lang Troupe has a process of preserving and reproducing of Jad Tai in several ways. Besides, the troupe always adjusts itself in accordance with the dynamic society to survive and to preserve authentic traditions. There are 5 social roles of Jad Tai Yod Sang Lang Troupe to the Tai Yai society: fulfilling the spiritual need, creating the cultural identity, creating ethnic consciousness, being part of traditions, and maintaining a good relationship with the Thai society.

Therefore, the mission of Jad Tai Yod Sang Lang Troupe is not only entertaining Tai Yai people, but also performing with spiritual significance and preserving the Tai Yai culture. This is like a protecting shield to other cultures, Thai or Myanmar, that are impacting on the Tai Yai culture. The troupe is an important factor that is related to social, economic, and political factors to prevent Tai Yai people from forsaking their identity. Jad Tai Yod Sang Lang Troupe is another way in establishing national pride to Tai Yai people although they do not reside in Shan State, the motherland, so that those people will long-lastingly preserve their culture.